

1. juni 2011 aallarnerfigalugu tupat puuni tamani pinngitsoorani mianersoqqussutinik assitalersuisoqartalernissaa suliareqqullugu Naalakkersuisut peqquneqarnissaannik aalajangiiffigisassatut siunnersuut

(Inatsisartunut ilaasortaq Malik Berthelsen, Siumut)

Akissuteqaat

(Peqqissutsimut Naalakkersuisoq, Agathe Fontain)

Siullermeerneqarnera

Naalakkersuisut siunnersuummut qujapput.

Tupamik pujortartarnerup peqqissutsimut ajoqutaasumik sunniisarnera nalinginnaasumik ilisimaneqarpoq, ilisimatusarlunilu misissuineritigut uppernarsaasersorluagaalluni. Taamaammalluuna aamma ajunngilluinnartoq pujortartarnerup ajoqusiisarnera ullumikkut paasineqaleriartormat, ataatsimullu isigalugu meeqqat pujortartanngitsullu mianersuunneqarnerulerlutik.

Innuttaasut peqqissuunissaannik pilersaarummi Inuunerittami – Naalakkersuisut 2007-imiit 2012-imut innuttaasut peqqissuunissaannut iliuusissatut pilersaarutaanni anguniagaannilu – anguniagaapput:

- ikinnerusut pujortartalernissaat
- amerlanerusut pujortarunnaartarnissaat
- Nunatsinni pujortartanngitsut pujormiutitaasarunnaarnissaat
- innuttaasut amerlanerpaamik 40 %-iisa 2012-imi pujortartartuunissaat.

Paarisap Innuttaasut peqqissuunissaannik pilersaarut Inuuneritta tapersersortuarpa. Pingaartumik pisortat namminersortullu suliffeqarfutaat suleqatigalugit suliffeqarfinni angerlarsimaffinnilu pujortartarneq pillugu siunnersuisarnermi ilitsersuisarnermilu peqqissutsimut tunngatillugu ilisimasassanik suliarineqartartut aamma pujortartarnerup ileqquliunneqartarnera, pujortarnerup peqqissutsimik ajoqusiilluni sunniutigisartagai, allat pujortagaannik najuussuisarneq il.il. pillugit paasissutissiisarneq Paarisap suliarisarpai.

Tupa avatangiisinillu pujortarfiunngitsunik isumannaarineq kiisalu tupanik nioqqutissat nalunaaqutserneqartarneri pillugit Inatsisartut peqqussutaatigut nr. 5-ikkut, 3. november 1994-imeersukkut peqqinnissaqarfiup tupap ajoqusiisarnerinik annikillisisiniarluni ilungersuutai siullermeersumik Inatsisartut peqqussutaatigut malittarisassaqaartitaalerput. 1998-imi pujortaqqusinnginneq pillugu malittarisassat sukateriffigineqarput, 2000-imilu malittarisassat taakku Inatsisartut peqqussutaata nutaap akuersissutigineqarneratigut sukaterneqarlutik.

Inatsisartut peqqussutaata kingulliup 2004-meersup akuersissutigineqarneratigut avatangiisit pujortarfiunngitsut pillugit malittarisassat sulii sukateriffigeqqinneqarput. Siusinnerusukkut pisortat illuutaanni pujortarnermut malittarisassat nalornissutigineqartartut peqqussummi aalajangersarneqarpoq illuni peqqussummi pineqartunut ilaasuni pujortarnissaq inerteqqutaasoq.

Inatsisartut 2007-imi ukiakkut aamma 2008-mi upernaakkut ataatsimiinnerini inini tamanut ammasuni pujortarnerup killilerneqarnissaanik siunnersuutit sisamat oqallisigineqarput. Oqallinnikkut erserpoq pujortarnerup ajoqutaasumik sunniuteqartarnera erseqqissumik nassuerutigineqartoq, Inatsisartullumi aalajangiipput inini kikkunnit tamanit tikinneqarsinnaasuni illup iluani pujortarneq inerteqqutaalissasoq.

Naalakkersuisut aalajangiipput siusinnerusukkut Inatsisartuusut tamakkiisumik pujortaqqusiunnaarnissamik aalajangiinerat piviusunngortinniarlugu, taamaammallu aammattaaq Inatsisartut ataatsimiinneranni matumani pujortarnermik inerteqquteqarneq pillugu Inatsisartut inatsisissaannik siunnersuuteqarlutik.

Pujortarnermik inerteqquteqarneq pillugu Inatsisartut inatsisissaattut siunnersuuteqarnikkut illup iluani tupamik pujortarsinnaaneq immikkoortillugu malittarisassaqaartitaalissaaq. Siunnersuutikkut illup iluani pujortarsinnaaneq, illup iluani pujortartarfinnik pilersitsisoqarsinnaanera kiisalu ilaannikkooriarluni illup iluani pujortarsinnaatitsisoqartarnera ataatsimut isigalugu inerteqqutaalissaaq.

Naalakkersuisut naatsorsuutigaat illup iluani pujortarsinnaajunnaarsitsineq meeqqanut inuusuttunullu pinaveersaartitsinerulissasoq, pujortartartut amerlassusiannut pitsaasumik sunniuteqassasoq taamaalilluni tupamik atuneq pujortartartullu amerlassusiat annikilliartuinnassallutik, taamatullu innuttaasut peqqinnerulerlutik.

2002-miit 2005-imut Europami nunat arlallit aamma USA-mi naalagaaffiit arlallit avatangiisit pujortarfiunngitsut pillugit inatsiseqalerput. Kikkut tamarmik ornittagaanni, neriniartarfinni suliffeqarfinnilu ataatsimut isigalugu inatsisitigut pujortartoqaqqusiunnaarpoq, nunallu amerlanersaanni aammattaaq imerniartarfinni.

Nunat tamakku ilaanni arlalinni pujortaqqusinninnerup sunniutai misissuiffigineqarsimapput. Misissuinerni ilaatigut uummammi taqqatigut milittoortarnermut tunngatillugu sunniutit uuttortarneqarsimapput. Nunani avatangiisit pujortarfiunngitsut pillugit inatsiseqalersuni ataatsimut isigalugu uummammi taqqatigut milittoortartut ikileriarsimapput.

Avatangiisit pujortarfiunngitsut pillugit inatsisip 2007-imeersup naliliiffigineqarneratigut Danmarkimi takutinneqarpoq, inatsisip atuutilernerata kingornatigut suliffeqarfinni,

ilinniarfinni, imerniartarfinni, neriniartarfinni kaffisorniartarfinnilu allat pujortagaannik najuussuisitaasarneq annikilleriarsimasoq.

Nunanit allanit avatangiisit pujortarfiunngitsut pillugit inatsiseqalersimasunit misissukkat aamma avatangiisit pujortarfiunngitsut pillugit danskit inatsisaannik naliliinerup erseqqilluinnartumik takutippaat illup iluani pujortaqqusinnginneq sunniuteqartartoq, taamaalillunilu aammattaaq inunnik peqqinnerulersitsisartoq, soorluttaaq inuit allat pujortagaannik piumassuserinngisamik najuussuinissamut killiliisuusarluni.

Naalackersuisut tamakku tunngavigalugit siunnersuutigissavaat pineqartumi allanik suliniuteqartoqartariaqarneranik pisariaqartitsisoqassanersoq isummerfigilersinnagu pujortarnermik inerteqquteqarneq pillugu Inatsisartut inatsisissaattut siunnersuutip sunniutissai utaqqineqaqqaarallasat.

1. juni 2011 aallarnerfigalugu tupat puuini tamani pinngitsoorani mianersoqqussutinik assiliartalersuisoqartalernissaa sulissutigineqassanngitsoq Naalackersuisut inassutigaat.